

TÜRKİYE'DE ENFLASYON NEDEN DÜŞMÜYOR? HALK NEDEN YOKSULLAŞTIRILYOR?

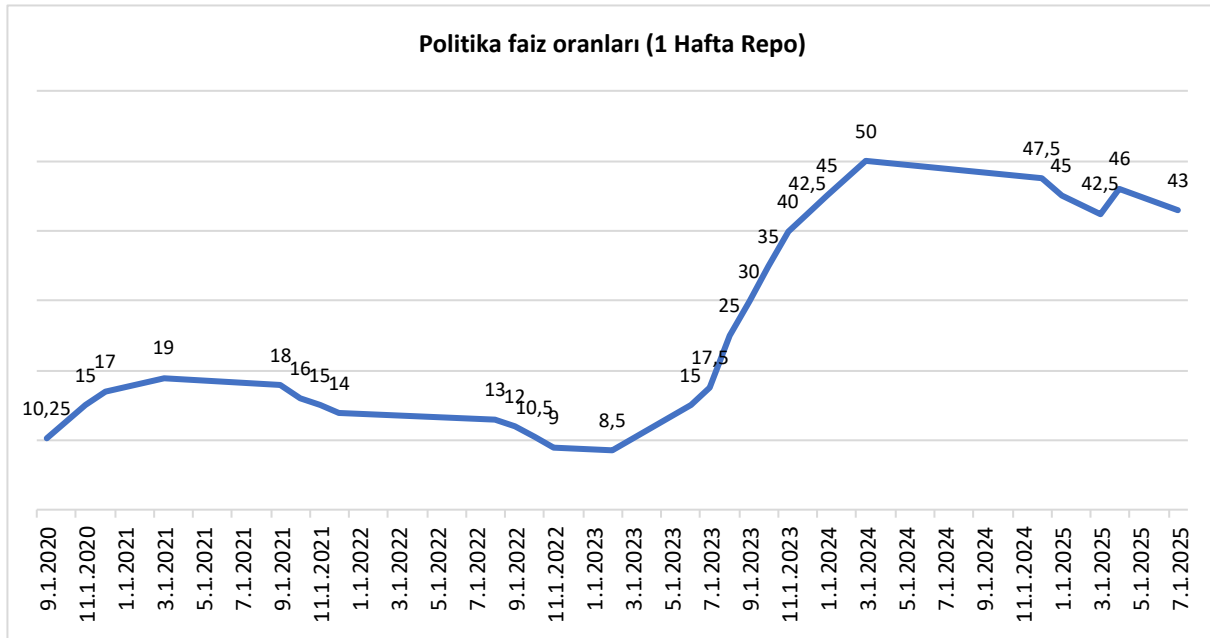
EğitimİŞ

TÜRKİYE'DE ENFLASYON NEDEN DÜŞMÜYOR?

HALK NEDEN YOKSULLAŞTIRILYOR?

Covid-19 salgını ile yaşanan pandemi sürecinde ekonomilerde üretim önemli ölçüde gerilemiştir. Pandeminin sonlanmasının hemen ardından parasal genişleme ile üretim artışı desteklenmiş, büyüme oranları artmış, yaşanan gerileme nerdeyse telafi edilmiştir.

Üretimi artırmak için başvurulan politikalar, üretim girdilerine olan talebi artırmış, girdi fiyatları yükselmiş, bu da arz yönlü enflasyonu beraberinde getirmiştir. Bu noktada ülkelerin ya enflasyonu düşürme ya da üretimdeki artışı devam ettirme yönünde bir karar vermesi gerekmiş, genel olarak ülkeler enflasyonla mücadeleye öncelik vermeyi tercih etmiştir. Türkiye, bu noktada diğer ülkelerden farklı olarak enflasyonu düşürmek yerine “üretimi artıracamız” diyerek dünyada başlayan parasal sıkılaşıma ve faiz artırımının aksine faiz düşürmüştür.

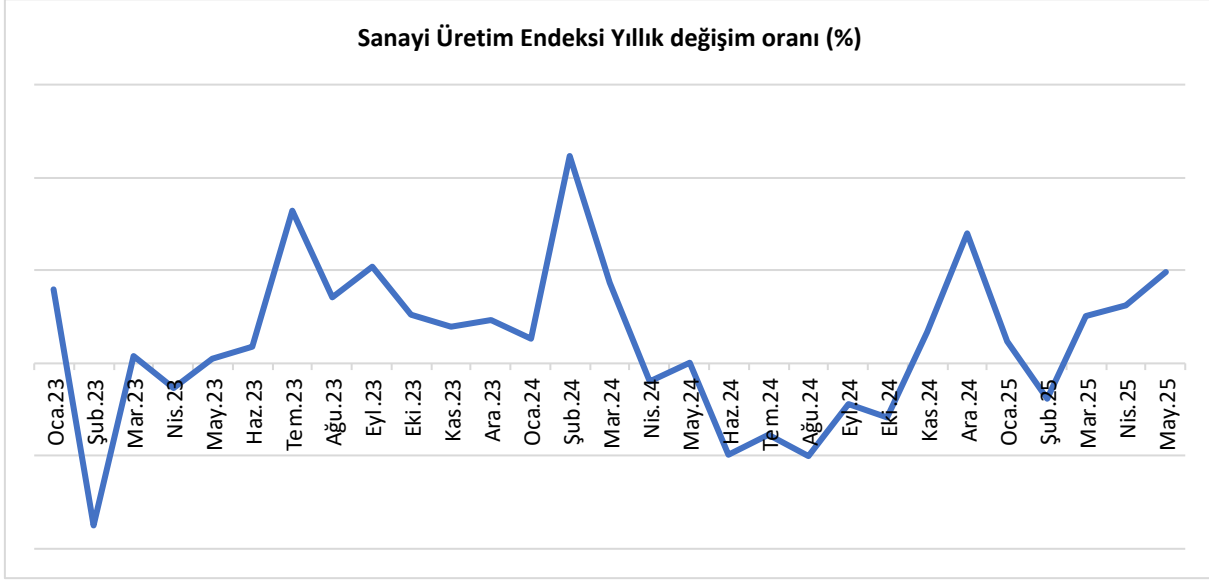

Kaynak: TCMB verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

2021 yılının Mart ayında yapılan faiz toplantısı ile başlayan faiz düşürme politikası 2023 yılı Mart ayında %8,5'e ulaşmıştır. Pandemi sonrası süreçte faiz tartışmalarına bağlı olarak TCMB başkanları en fazla bir yıl görevde kalabilmiş, yaşanan bu sürekli değişim merkez bankasının bağımsızlığını tartışmalı hale getirmiştir.

Faiz oranlarının düşük tutulması ile hem üretimin artması hem de enflasyonun nedeni faiz olarak görüldüğü için enflasyonun düşmesi beklenmiş ancak kısa vadede işsizlik ile enflasyonun ters yönlü çalıştığı gözden kaçırılmıştır. Ülkede hem üretimi artırarak işsizliği düşürmek hem de enflasyonu düşürmek kısa vadede mümkün değildir. Bunun mümkün olmadığını Türkiye uygulamalı biçimde görmüş, düşük faiz oranları, enflasyonu düşürmediği gibi ülkede üretimi de artırmamış, hatta gerilemesine neden olmuştur. Çünkü faiz düşüşü ülkeden yabancı para çıkışını hızlandırmış, kur artmış ve Türkiye ağırlıklı olarak ara mal ithalatına

bağlı üretim yaptığı için artan maliyet karşılanamamış, üretimde gerileme meydana gelmiştir. Özellikle sanayi sektöründe yaşanan gerileme ülkeyi hem yüksek enflasyon hem de gerileyen üretim ile karşı karşıya bırakmıştır.

Kaynak: TÜİK verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

Sanayi üretim endeksi değişim oranlarına bakıldığında yukarıda belirtmiş olduğumuz gibi özellikle 2024-2025 yıllarında üretimde ciddi düşüşler yaşandığı görülmektedir.

Sonuçta Türkiye'nin faiz düşürme politikası ne üretimde ne de enflasyonda karşılık bulmamış, politikaların yönü tamamen enflasyon ile mücadeleye çevrilmiştir. Öncelikle %8,5'e kadar düşürülen faiz tekrar artırılmış, düşük faiz hayalleri yerini son yirmi yılın en yüksek faiz oranlarına bırakmıştır. Buna rağmen ülkeye giriş yapan yabancı para beklenen düzeye çıkmamış, kur sürekli baskılanmıştır. Yanlış politikalar ülkede yüksek enflasyon, yüksek kur, yüksek faiz, düşük üretim düzeyi ve kaçınılmaz olarak artan işsizliğin nedeni olmuştur.

Türkiye'de enflasyonu düşürmeye yönelik politikalara öncelik verilmesine rağmen enflasyon neden düşmüyor?

Pandemi sonrası verilen yanlış karar ile enflasyon ekonomideki en önemli sorun haline gelince politikaların yönü ağırlıklı olarak enflasyon ile mücadeleye dönmüş, düşürülen faiz oranları tekrar artırılmış ancak enflasyon düşmemiştir. Faiz düştüğü için enflasyon arttıysa faizi artırdığımızda enflasyon neden düşmüyor sorusunun bir çok cevabı vardır. TCMB (Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası) tarafından faiz artırımlarının istikrarlı olmaması, açıkça faiz artışı ifadesinin kullanılması yerine sıkılaştırma ifadelerine yer verilmesi bankanın bağımsızlığını tartışmalı hale getirirken, önceki süreçte faiz artırımı yapan başkanların görevden alınması yabancı yatırımcılar için tedirginliği artırmış, yabancı para girişleri beklenenden yavaş olmuştur. Haliyle bu durum enflasyonun kontrol altına alınmasında yeterli olmamıştır.

Diğer taraftan sadece ücret ve maaşların baskılanması ile tüketimi kontrol altında tutma çabası yıllardır yoksuldan alıp zengine vermekten başka bir amaca hizmet etmemiştir. Bu dönemde de başvurulan aynı yöntem ile ücret ve maaşlar düşük tutulurken işverenlerin kârları her dönem katlanarak artmıştır. Enflasyonun sabit gelirliyi yoksullaştırırken değişken gelirliyi daha varlıklı hale getirdiği bilinen bir gerçektir. Bu gerçek devlet politikaları ile güçlendirildiğinde bozulan fiyatlama davranışları ile yani üreticilerin ürünleri çok yüksek düzeylerde fiyatlamasıyla kâr enflasyonu oluşmuştur. Sonuçta enflasyon düşmemiş, hatta daha kalıcı hale gelerek gelir dağılımı adaletsizliğini derinleştirmiştir.

Ücret ve maaş artışlarının üreticiyi maliyet açısından zorlayacağı, tüketim artışının enflasyonu tetikleyeceği söylemleri ile asgari ücrete iki yıl ara zam dahi verilmeyerek, TÜİK enflasyonu düşük düzeylerde açıklanarak, toplu sözleşmede düşük zam oranları belirlenerek maaşlı ve ücretlilerin refahında yaşanan kayıplarla halktan beklenen fedakârlık bütçeden yapılmamış, sürekli artan dolaylı vergiler enflasyonun düşmemesinin nedenlerinden biri olmuştur.

Sonuçta başından itibaren atılan yanlış adımların ve yanlış politikaların ülkeyi getirdiği enflasyon sorununa karşı tek çözüm yine halkı yoksullaştırmakta aranmış, enflasyonun asıl nedenleri üzerinde çözüm oluşturma fikrine dahi yaklaşılmamıştır. Ülkenin politika yapıcı kurumları güven sağlamadıkça, fiyatlama davranışlarındaki bozulma telafi edilmedikçe, vergi artırımları ile ilgili düzenleme yapılmadıkça düşük tutulan ücret ve maaşların enflasyonu düşürmeyeceği sadece toplumu yoksullaştırmaya devam edeceği, toplumda kalıcı hasarlar bırakacağı açıktır.

Eğitim-İş olarak; 8. Toplu Sözleşmede halkın emeğini sömürerek yapılacak her türlü enflasyonu düşürme politikasına karşı mücadelemizi sürdüreceğiz. Soframızdan çalınanlarla ne zenginleri daha zengin etmenize ne de yanlış ekonomi politikalarının faturasını halka ödetmenize izin vermeyeceğiz.

EĞİTİM-İŞ

Eğitimiş Yayınları, Ankara
Ağustos 2025

EĞİTİMİŞ ADINA SAHİBİ

Kadem ÖZBAY / Genel Başkan

YAYIN SORUMLUSU

Bülent METİN / Genel Örgütlenme Sekreteri

RAPOR-İÇERİK

Dr. Burcu DOĞAN / Araştırma ve Raporlama Uzmanı

VIDEO-GRAFİK TASARIM

Eda ERDAĞI

DİZGİ

Samet DEMİRYÜREK

İLETİŞİM

Ataç 2 Sokak 43/4 Kızılay-ANKARA

iletisim@egitimis.org.tr

0 312 434 12 06